



Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi

2024, 7(4): 293-316.

DOI: [10.26677/TR1010.2024.1393](https://doi.org/10.26677/TR1010.2024.1393)

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org



ARAŞTIRMA MAKALESİ

Suçta Maruz Kalma Korkusu: Van İli Özelinde Sosyolojik Bir Değerlendirme

Prof. Dr. Dolunay ŞENOL, Kırıkkale Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Kırıkkale, e-posta: dolunay_senol@yahoo.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6259-2801>

Dilek KESKİNER CANDAN, Doktora Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale, e-posta: keskinerdilek65@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8325-6460>

Öz

Toplumların şekillenmelerinde önemli bir etkiye sahip olan suç, geçmişten günümüze bütün toplumlarda var olmuştur. Suç yasal, siyasal, psikolojik ve toplumsal öneme sahip olmakla birlikte son derece karmaşık bir yapı içermektedir. Günümüz dünyasında değişimin hızının artması pek çok sorunu da beraberinde getirmiş, suç çeşit ve oranlarını da değiştirmiştir. Bu değişim, bireylerde suçta maruz kalma korkusunu arttırırken aynı zamanda da güven duygusunun zedelenmesine ve sürekli olarak bir korku atmosferinde yaşamalarına neden olmuştur. Bu bakımdan son dönemlerde hem bireyler hem de toplumlar için suç korkusu, en az suç kadar önemli bir gündem oluşturmaktadır. Tüm bunlardan dolayı bu çalışmada suç korkusunun önemi üzerinde durularak literatürdeki çalışmalar üzerinden teorik bir arka plan oluşturulacaktır. Bu bilgiler ışığında Van ilinde yapılan yarı yapılandırılmış görüşme verileri değerlendirilerek konu ile ilgili sosyolojik bir bakış açısı oluşturulmaya çalışılacaktır. Görüşme verileri ile sınırlı kalmak şartı ile bireylerin suç, suç korkusu ve suçta maruz kalma korkuları ile ilgili ortaya konulacak verilerin, ilgililer için önemli bir kaynak teşkil etmesi ve buradan hareket ile iyileştirmeler yapılması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Suç, Suç Korkusu, Suçta Maruz Kalma Korkusu.

Makale Gönderme Tarihi: 13.02.2024

Makale Kabul Tarihi: 02.04.2024

Önerilen Atıf:

Şenol, D. ve Keskiner Candan, D. (2024). Suçta Maruz Kalma Korkusu: Van İli Özelinde Sosyolojik Bir Değerlendirme, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(4): 293-316.



Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences

2024, 7(4): 293-316. DOI:[10.26677/TR1010.2024.1393](https://doi.org/10.26677/TR1010.2024.1393)

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org



RESEARCH PAPER

Fear of Being Exposed to Crime: A Sociological Evaluation Specific to Van Province

Prof. Dr. Dolunay ŞENOL, Kırıkkale University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Kırıkkale, e-mail: dolunay_senol@yahoo.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6259-2801>

Dilek KESKİNER CANDAN, Ph.D. Student, Kırıkkale University, Social Sciences Institute, Kırıkkale, e-mail: keskinerdilek65@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8325-6460>

Abstract

Crime, which has an important impact on the shaping of societies, has existed in all societies from past to present. Although crime has legal, political, psychological and social importance, it has an extremely complex structure. The increase in the rate of change in today's world has brought many problems and changed the types and rates of crime. While this change has increased the fear of being exposed to crime in individuals, it has also caused the sense of trust to be damaged and to live in an atmosphere of constant fear. In this respect, fear of crime has recently become as important as crime for both individuals and societies. For all these reasons, in this study, the importance of fear of crime will be emphasised and a theoretical background will be created through studies in the literature. In the light of this information, a sociological perspective on the subject will be tried to be created by evaluating the semi-structured interview data conducted in Van province. It is expected that the data to be revealed about individuals' fear of crime, fear of crime and fear of being exposed to crime, provided that it is limited to the interview data, will constitute an important source for those concerned and improvements will be made based on this.

Keywords: Crime, Fear of Crime, Fear of Being Exposed to Crime.

Received: 13.02.2024

Accepted: 02.04.2024

Suggested Citation:

Şenol, D. and Keskiner Candan, D. (2024). Fear of Being Exposed to Crime: A Sociological Evaluation Specific to Van Province, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 7(4): 293-316.

GİRİŞ

Günümüz dünyasında, insanların şiddete uğramadıkları, istismar edilmedikleri, kötü muamelelere maruz kalmadıkları veya öldürülmedikleri zamanlar oldukça nadirdir. Suç, tüm toplumları etkileyen, karmaşık ve yaygın bir sorundur. Dünya genelinde yaşanan coğrafi konuma bağlı olarak suçun sıklığı değişebilir, ancak şiddet içeren suç vakalarına herhangi bir yerde rastlamak mümkündür. Bu tür suçlar, toplum içinde büyük endişe yaratmakta ve insanların güvenliğini tehdit etmektedir. Suç oranlarının artması veya yaygınlaşması, bireylerde suça maruz kalma korkusunu arttırmaktadır. Bu durum, bireylerin günlük yaşamlarını etkileyen ve toplumun genel güvenliğini sarsan bir endişe kaynağı haline dönüşebilmektedir.

Suçta maruz kalma korkusunun nedenleri çeşitlilik gösterse de en önemli nedenlerinden birisi, bireylerin kişisel deneyimlerine dayalı mağduriyet yaşamış olmalarıdır. Bu tür kişisel deneyimler, insanların suça karşı daha fazla korku duymalarına yol açabilmektedir. Aynı zamanda, toplumsal düzeyde suç vakalarının artması da suça maruz kalmak korkusunu arttırabilmektedir. Bu durum, insanların kendilerini güvensiz hissettikleri bölgelerde yaşamaları halinde daha fazla görülebilmektedir. Van ili de suç oranlarının görece çok olduğu, insanların suça maruz kalma korkusunu görece çok yaşadıkları illerden birisi olduğu ve araştırmacının bölgede doğup büyüyen bir kişi olarak halkın bu konudaki kaygı ve korkularının farkında olduğu için konu ile ilgili Van ilinde bir çalışma yapılmasının uygun olabileceği düşünüldü.

Doğu Anadolu'nun Yukarı Murat bölümünde yer alan Van ilinin kuzeyinde Ağrı, batısında Bitlis, güneyinde Şırnak, Hakkari ve Siirt illeri ve ilin doğusunda da İran ve Irak yer almaktadır. 19.069 km² olan yüzölçümü ile Türkiye'nin % 2,5' ini (Elmastaş ve Yılmaz, 2015:407) oluşturan Van ili özellikle bölgesinde önemli fonksiyonlar yerine getirmektedir. İlin coğrafi konumu, bu ilde yaşayanların suça maruz kalma riskini arttırdığı için bireylerin suça maruz kalma korkusunu etkileyen önemli bir faktör oluşturmaktadır. İlin bu konumu aynı zamanda göçmen hareketleri, etnik çeşitlilik ve ekonomik hareketlilik gibi çeşitli dinamikleri farklılaştırmakta, bu da suç ve suçlu potansiyelini dolayısı ile de suça maruz kalma riskini arttırmaktadır.

Bireylerin suça maruz kalma korkusu üzerine yapılacak çalışmalar, suçla mücadele stratejilerinin geliştirilmesi ve toplumsal güvenliğin artırılması açısından son derece önemli bir fonksiyon yüklenmektedirler. Van ili özelinde yapılan bu çalışmanın, konunun daha iyi anlaşılmasına ve etkili çözüm yolları geliştirilmesine dolayısı ile de daha güvenli toplumların oluşturulmasına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

SUÇ OLGUSU

Suç, insanlığın varoluşunda günümüze dek her zaman ve her yerde görülebilen bir insan davranışı olarak kabul edilmektedir. Güvenliği tehdit ediyor olmasından dolayı normal dışı görülen bir davranış olarak toplumsal bir sorun olagelmıştır. Suç, özellikle toplumsal yapıdaki sosyal ilişkilerin çözümlere uğramaları nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Bu çözümler toplumsal sorun ve krizler yaratarak toplumsal yapıdaki değerlerin değişmesine ve yeni davranış kurallarının oluşmasına neden olmaktadır. Bu durum suç olgusunun toplumsal yapının bir parçası olduğunu göstermektedir (Yıldırım, 2014:3). Suç, uzun yıllar boyunca birçok bilim ve bilim insanı tarafından araştırılan ve halen araştırılmaya devam edilen bir sosyal problem olmuştur. Bu da farklı çok sayıda suç tanımının olmasına sebep olmuştur.

İçli (2021:27-29), suç olgusunu tanımlarken yasal, siyasal, sosyolojik ve psikolojik bakış açılarının önemine vurgu yapmaktadır. Suçun sadece bir bakış açısıyla açıklanamayacak kadar karmaşık bir olgu olduğu ve her bir bakış açısının farklı bir gerçekliği aydınlattığı ve bu gerçekliklerin birbirinden üstünlüğü olmadığına vurgu yapmaktadır. Yasal olarak bakıldığında suç, ceza

kanunlarını ihlal etmek olarak tanımlanırken, siyasal bakımdan, gücü elinde bulunduranların belirlediği kurallar çerçevesinde istenmeyen davranışları yasadışı olarak nitelendirmeleri ile belirlenmektedir (Burkay, 2008: 4). Suç olgusunun önemli bir özelliği göreceli olması, zamana ve mekana göre değişiklik göstermesi ve dinamik bir yapıya sahip olmasıdır (Dönmezer, 1994:50; Bal, 2008:203), Sutherland (1974: 4-5) suçu, ceza kanunu tarafından yasaklanan herhangi bir eylem olduğunu ancak bu eylem ne kadar ahlaksız veya kınanmış olursa olsun, kanunla yasaklanmamışsa suç olmadığına vurgu yapmaktadır.

Durkheim, suç kavramını anomi ile ilişkilendirmektedir. Anomi, bireylerin normlara uyum sağlamada zorlandığı ve sosyal kontrolün azaldığı bir durum olup anomik bir toplumda bireylerin sosyal kontrol mekanizmalarına güvenleri azalmakta ve suç işleme eğilimleri de artmaktadır. Bu nedenle anomi, suç oranlarının yükselmesine ve toplumsal düzenin sarsılmasına neden olabilecek bir faktör olarak kabul edilmektedir (Ritzer ve Stepnisky, 2014:95-96).

Suç Korkusu

Suç korkusu, suçla doğrudan ilişkili olmasına rağmen suçtan bağımsız bir şekilde ortaya çıkan bir olgudur. Bu bakımdan suç korkusu, suçla bağlantılı olduğu kadar suçtan bağımsız olarak da ele alınması gereken önemli bir sorundur. Genel anlamda suç korkusunun sosyal bilimlerde araştırma konusu olması, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde 1960'ların başlarında gerçekleştirilen suç anketleriyle başlamıştır. Bu dönemde Amerika'da suç oranlarının artması ve medyada suçla ilgili haberlerin yoğunlaşması, halk arasında suç korkusunu artırmış ve bu konunun daha fazla incelenmesi gerektiği düşünülmeye başlanmıştır (Öztürk, 2015: 253). Bu incelemelerle halkın suça yönelik kaygı ve endişe düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu dönemde Başkan John F. Kennedy'nin suikastı, siyahların eşitlik mücadeleleri ve ayaklanmaları gibi olaylar, suça yönelik duyulan kaygı ve endişe düzeylerini ulusal bir sorun haline getirmiştir. Bu sebeple Amerika Birleşik Devletleri'nde Kanun Uygulama ve Adalet Dairesi Başkanlık Komisyonu, Amerikan halkının güvensizlik algısını anlamak için bir araştırma başlatmış ve 1967 yılında yayımladıkları raporla sonuçları kamuoyu ile paylaşmıştır (Jackson, 2006: 254). Bu rapor, Amerikan halkının önemli bir kesiminin suç mağduru olma korkusu yaşadığını ve güvenlik endişeleri taşıdığını ortaya koymaktadır. Halkın suça maruz kalma kaygılarını belirleme eğilimi sadece ABD'de değil, diğer ülkelerde de ortaya çıkmıştır. Örneğin, 1970'li ve 1980'li yıllarda İngiltere'de halkın kendini güvende hissetmemesinden kaynaklı sebeplerle suç ve düzen sorunlarıyla ilgili politik kampanyalar başlatılmıştır. Bu dönemde British Crime Survey adında bir araştırma birimi kuruldu ve suç korkusunu azaltmaya yönelik çalışmalar yapıldı. Sonrasında Avrupa'da da yaygınlaşmaya başladığı için suç korkusu, kriminoloji, psikoloji ve sosyoloji alanlarında sıkça araştırılan bir konu haline gelmeye başladı. Bu konuyla ilgili birçok kitap, monografi ve makale yazıldı, yapılan bilimsel araştırmaların sayısı da hızla artış göstermeye başladı (Yazgan vd., 2019:66).

Suç korkusu kavramı genellikle iki duygu durumunu içermektedir: İlk duygu, bireyin suçun doğrudan faili olma ihtimaline karşı duyduğu korkudur. Bu, kişinin kendi suç işleme potansiyeli ve bunun sonucunda cezaî sonuçlarla karşılaşma korkusunu ifade ederken ikinci duygu, bir suçun dolaylı olarak mağduru olma ihtimaline karşı duyulan korku durumunu ifade etmektedir. Bu durum, bireyin başkalarının suç işlemesi veya suça maruz kalması sonucunda maddi veya manevi zarar görebilme, hatta hayatını kaybedebilme düşüncesiyle ortaya çıkmaktadır (Şenol ve Gülver, 2020:28).

İnsanın temel duygularından biri olan korku duygusu diğer temel duygular gibi çevresel uyarılara karşı bütünlük psikolojik tepkileri de tetiklemektedir. Korku duygusu evrensel

olmakla birlikte insanlar arasında ortak bir deneyim sağlamaktadır. Öhman (1993) ve Rachman (1978) korku duygusunu, insanların tehlike ve tehdit içeren durumlara karşı gösterdikleri duygusal bir tepki olarak ifade etmektedirler (Çoklar ve Solak, 2017:313).

Covington ve Taylor (1991) suç korkusunu “olası şiddet içerikli bir suç ve fiziksel zarara yönelik duygusal tepki” olarak tanımlamaktadır. Ferraro (1995:23) suç korkusunu, kişinin bir suça ya da suç ile ilişkilendirdiği sembollere karşı geliştirdiği bir duygusal korku veya endişe reaksiyonu olarak ifade etmektedir. Warr ve Ellison (2000:459) da suç korkusunu, kişilerin suça veya suça yönelik sembollere karşı geliştirilen negatif etkili duygusal tepki olarak tanımlamaktadırlar. Suç sembolleri, suç olaylarının medya tarafından sunumu, suçla ilgili hikâyeler ve anlatılar, suçla ilişkili mekânlar veya kişiler gibi faktörlerdir. Bireyler bu sembollerle karşılaştıklarında, suçun gerçekleşme olasılığına ilişkin bir endişe duymakta, bu durum ise suça maruz kalmak korkusu olarak adlandırılan duygusal tepkiyi tetiklemektedir. Suç korkusu, bireyin ruhsal ve fiziksel açıdan zarar görmesine, sosyal ilişkilerinin zedelenmesine neden olmakla birlikte bireyin yaşam kalitesini ve toplumsal bütünleşmeyi de olumsuz yönde etkilemektedir. Suç korkusu suç oranlarının yüksek olduğu bölgelerde suç oranlarının az olduğu bölgelere oranla daha fazla hissedilmektedir.

Suç Korkusunu Açıklayan Temel Yaklaşımlar

Literatürde suç korkusunu açıklamaya yönelik birçok bilim insanı tarafından çalışmalar yürütülmüş olmakla birlikte suça maruz kalmak korkusu ile ilgili farklı teoriler ve yaklaşımlar da bulunmaktadır. Suç korkusunu bireysel düzeyde ele alan yaklaşımlar; Suç Mağduriyeti ve Savunmasızlık Yaklaşımı, toplumsal düzeyde ise Sosyal Kontrol Yaklaşımı, Sosyal Problem Yaklaşımı, Toplumsal Düzensizlik Yaklaşımı, Toplumsal Kaygı Yaklaşımı ve Alt Kültür Yaklaşımı olarak sınıflandırılmaktadır (Aliğaoğlu ve Uğur, 2021:46).

Bu çalışmada suç korkusu ile ilgili ele alınacak temel yaklaşımlar; Savunmasızlık Yaklaşımı, Mağduriyet Yaklaşımı (doğrudan ve dolaylı mağduriyet), Düzensizlik Yaklaşımı, Sosyal Kaygı Yaklaşımı ve Alt Kültürel Çeşitlilik Yaklaşımı, şeklinde belirlenmiştir. Şimdi bu yaklaşımlar üzerinde kısaca durulmaya çalışılacaktır.

Savunmasızlık Yaklaşımı

Savunmasızlık yaklaşımı, suça maruz kalma korkusunu toplumda bireyler veya grup düzeyinde ele alan temel bir yaklaşım olup toplumda belirli özelliklere sahip bireylerin veya grupların var olduğu, bu birey ve grupların suç karşısında kendilerini daha savunmasız hissettikleri argümanına dayanmaktadır. Bu yaklaşıma göre, suç sembollerine karşı etkili savunma gücünden yoksun olduklarını düşünen ve suça maruz kalma korkusunu yaşayan bireyler, demografik özellikler açısından benzer niteliklere sahip olabilmektedirler. Savunmasızlık yaklaşımı, suça maruz kalma korkusu ile yaş, cinsiyet, sağlık durumu, eğitim, gelir düzeyi gibi değişkenler arasındaki ilişkiyi odak noktası olarak ele almakta ve bu değişkenlerin, bireylerin veya grupların suça maruz kalma korkusu deneyimlerini etkileyebilecek önemli faktörler olduğuna dikkat çekmektedir (Yazgan vd., 2019:79).

Savunmasızlık yaklaşımı çalışmalarında, Stafford ve Gale (1984:85)'ye göre genel nüfus içinde kadınlar ve yaşlılar gibi fiziksel özellikleri bakımından daha zayıf ve kırılğan olan insanlar, en savunmasız ve zayıf grupları oluşturmaktadırlar. Kadınlar ve yaşlılar, erkeklere ve gençlere göre daha yüksek suç korkusu yaşamaktadırlar. Bu durum, kadınların ve yaşlıların, saldırıya uğrama

olasılığını daha yüksek algılamaları, savunma güçlerinin sınırlı olması, düşük gelir elde etmeleri ve yaşlıların, yalnız yaşama olasılığı ile açıklanmaktadır.

Savunmasızlık yaklaşımı, suça maruz kalma korkusunu anlamak ve çözümlmek için toplumsal yapıda var olan eşitsizlikleri ve dezavantajları dikkate almaktadır. Bu yaklaşım, suçla mücadelede adaleti ve toplumsal eşitliği ön plana çıkaran politikaların ve programların geliştirilmesini desteklemekte ve suça maruz kalma korkusunun azaltılması için sosyal destek sistemlerinin güçlendirilmesi, eğitim fırsatlarının artırılması, ekonomik eşitsizliklerin azaltılması gibi önerilerde bulunmaktadır.

Mağduriyet Yaklaşımı

Mağduriyet yaklaşımı, suça maruz kalmak korkusunu bireysel düzeyde ele alan ve kişisel deneyimlere odaklanan mikro ölçekli bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, mağduriyet-korku ilişkisini incelemekte ve bireyin kişisel deneyimlerini ön plana çıkarmaktadır (Yazgan vd., 2019:71). Bu teorik yaklaşıma göre, Parker ve Ray (1990:294)' a göre suça maruz kalmak, doğrudan veya dolaylı olarak bireyde korku, endişe, panik ve güvensizlik gibi duygusal tepkilere neden olabilmektedir. Suç mağdurları, suçun etkisiyle kendilerini savunmasız, kontrolsüz ve güvende hissetmeyebilirler. Bu deneyimler suça maruz kalma korkusunun artmasına ve bireyin gelecekte benzer suçlara karşı endişe duymalarına yol açabilmektedir.

Doğrudan mağduriyet, bireyin kendisinin suç mağduru olması durumunu ifade etmekte ve doğrudan suça maruz kalan bireylerde suça maruz kalma korkusu daha yoğun olabilmektedir. Bir birey daha önce suç mağduru olmuşsa, suçla karşılaşma ve tekrar mağdur olma endişesiyle daha fazla suça maruz kalma korkusu yaşayabilmektedir. Bu durum, suç mağduriyeti deneyimiyle suç korkusu arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Dolaylı mağduriyet ise, bireyin çevresindeki kişilerin suç mağduru olması veya medya aracılığıyla duyduğu mağduriyetlerin etkisini ifade etmektedir (Yazgan vd., 2019:75). Birey, başkalarının mağduriyet hikâyelerini duyduğunda veya gördüğünde, kendi güvenlik algısı ve suç korkusu üzerinde etkilenme yaşayabilmektedir.

Düzensizlik Yaklaşımı

Düzensizlik Kuramı, çevresel düzensizliklerin suçla ilişkilendirildiği bir yaklaşımdır. Fiziksel düzensizlik, suç ile ilişkilendirilebilecek fiziksel ipuçlarını içermektedir. Bu yaklaşım, metruk binalar veya arabalar, duvar yazıları, çöp yığınları, boş arsalar ve metruk binalar, başıboş köpekler, pis sokak araları ve yetersiz aydınlatma gibi unsurları fiziksel düzensizliğe örnek olarak göstermektedir. Belirli yerlerde toplanan güven telkin etmeyen gençler, çeteler, yabancılar, dilenciler, çatışma ve kavga ortamları, suç grupları, sokak ortasında veya mahalle aralarında uyuşturucu ve alkol kullananlar, satanlar vb. unsurlar sosyal düzensizliğe sebebiyet vermektedir (Öztürk, 2016:282). Bu insanlar, mahallede yasaların ve sosyal normların ihlal edildiğinin, sosyal kontrol mekanizmalarının işlemediğinin ve kamu düzeninin bozulduğunun bir göstergesi olarak algılanmaktadır. Bu durum da suça maruz kalma korkusunun yükselmesine sebebiyet vermekte ve bireyler, bu tür davranışları gözlemlediklerinde suç olaylarının yüksek olduğunu ve güvenliğin azaldığını düşünerek duygusal bir tepki olarak suça maruz kalmak korkusunu yoğun bir şekilde yaşayabilmektedirler (Yazgan vd., 2019:78).

Sosyal Kaygı Yaklaşımı

Sosyal kaygı yaklaşımı, topluluk içinde yaşanan uyumsuzluklar sonucunda, bireylerde ortaya çıkan kaygı ve endişenin suça maruz kalma korkusuna neden olduğunu belirten bir yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre, mahalledeki bozulma veya sapmanın ve yerel sosyal bağlardaki aşınmanın suça maruz kalma korkusunun artmasına neden olabileceği düşünülmektedir. Sosyal Kontrol Modeli olarak da adlandırılan Sosyal Kaygı Kuramı, bir toplumda veya topluluklarda bulunan sosyal ilişkiler ve ağlarla ilgili kaynaklara çağrışım yapmaktadır (Karakuş, 2013: 5). Sosyal kaygı yaklaşımı, toplumda uyum, güven ve barışın suça maruz kalma korkusu üzerindeki önemine odaklanmaktadır. İnsanlar, sosyal çevredeki ilişkiler ağı sayesinde kendilerini tatmin eden ve güven içinde hissedebildikleri bir çevre algısı oluşturmayı hedeflemektedirler. Karşılıklı güven, dayanışma, işbirliği, paylaşım ve sosyal kontrol gibi unsurlar, bireyler arasında sağlam bir sosyal bağın oluşmasına ve suça maruz kalma korkusunun azalmasına yardımcı olabilmektedir. Ancak bu ilişkiler ağının zarar görmesi, yani karşılıklı dayanışmanın, güvenin, iş birliğinin ve sosyal kontrolün sağlanamadığı bir ortamda veya durumda, bireylerin suça maruz kalma korkularını arttırabilmektedir (Yazgan vd., 2019:79). Toplumda güvensizlik ve uyumsuzluk arttığında, sosyal ilişkilerin zayıfladığı veya kopma noktasına geldiği durumlarda, bireyler suça karşı kendilerini daha savunmasız hissedebilmekte, bu da suç korkusuna sebep olmaktadır.

Sosyal Kaygı Kuramı, sosyal bütünleşme, bireyler arası güven, sosyal kontrol, sosyal bağ ve sosyal sermaye gibi kavramları merkezine almakla birlikte, özellikle sosyal sermaye kavramı güven, normlar ve toplumsal ağlar gibi sosyal organizasyonları da önemsemektedir. Sosyal sermaye, insanları ortak bir amacın etrafında bir araya getiren ve karşılıklı yararın koordinasyonunu ve işbirliğini kolaylaştıran bir kaynak olmaktadır. Fakat yoksulluk, etnik heterojenlik ve hızlı nüfus hareketleri gibi sosyal sermayeyi azaltan etkenler de söz konusu olabilmektedir. Bu faktörler, ilişkilerin zayıflamasına, sosyal yardımlaşma ve güven duygusunun azalmasına sebebiyet verebilmektedir. Sosyal sermayenin güçlü olduğu toplumlarda güven, dayanışma ve sosyal bağlar güçlü olabilirken, sosyal sermayenin zayıf olduğu toplumlarda ise güven dayanışma ve sosyal bağlar eksik kalabilmektedir (Öztürk, 2016: 283). Bu durum, suça maruz kalma korkusunun artmasına ve toplumsal düzenin bozulmasına neden olmaktadır.

Alt Kültürel Çeşitlilik Yaklaşımı

Alt kültürel çeşitlilik yaklaşımı, kültürel ve etnik farklılıklara sahip bireylerin bir arada yaşamalarının suça maruz kalma korkusunu nasıl etkileyebileceğine odaklanır. Bu yaklaşımda, farklı kültürel geçmişe sahip bireyler arasında iletişimin zorluğuna vurgu yapılmaktadır. Etnik farklılıklar ve kültürel çeşitlilik, bireyler arasındaki davranışları etkilemektedir. Farklı kültürel değerlere sahip gruplar arasında iletişim zorlukları yaşanabilmekte ve bu gruplar birbirlerini anlamakta güçlük çekebilmektedirler (Aliağaoğlu ve Uğur, 2021:47). Bu tür ortamlarda ve iletişim ağlarında güvensizlik duygusu yaşanabilmekte, korku iklimi oluşabilmektedir.

Bu yaklaşıma göre, etnik köken, kültürel farklılıklar, dil ve davranış farklılıkları, bireyler arasındaki farklılıkların fark edilmesini kolaylaştırmakta, kendilerinden farklı olan insan eylem ve düşüncelerinden şüphelenmelerini hatta korkmalarını sağlamaktadır. Bu durum, bireyler arasında güvensizlik ve uzaklık hissine yol açabilmektedir (Karakuş, 2013:4-5). Bu tür farklılıklar, sosyal bağların zayıflamasına ve suça maruz kalma korkusunun artmasına neden olabilmektedir. Bir toplumda belirli bir etnik gruba yönelik önyargılar ve ayrımcılık olduğu zaman o gruba mensup bireylerin kendilerini daha savunmasız hissetmelerine ve suç korkusunun artmasına neden olabilmektedir.

Bireyin çevresinde, bireye suça maruz kalma korkusunu hatırlatacak birçok uyarının olması, bireyin kendi deneyimleriyle suç ile ilişkilendirmesine dolayısı ile suç korkusunun tetiklenmesine sebep olmaktadır. Bu unsurlar, bireyin güvenlik duygusunu zedelemekte ve suç ile ilgili endişelerini arttırabilmektedir.

Suç Korkusunun Nedenleri

Suç maruz kalma korkusunun temelinde birçok sosyal faktör bulunmaktadır. Suça maruz kalmak korkusu, bireysel ve toplumsal bağlamda çeşitli faktörlerden etkilenebilmektedir (Şenol ve Gülver, 2020:29). Suça maruz kalma korkusunu açıklamak ve anlamak için tek bir faktör yerine, bireysel ve toplumsal bağlamda etkileşimli bir dizi faktörün göz önünde bulundurulması ve bu faktörlerin bir arada değerlendirilmesi gerekmektedir.

Suç Korkusuna Neden Olan Bireysel Faktörler

Suç maruz kalma korkusuna neden olan bireysel faktörler bağlamında yaş, cinsiyet, gelir ve statü ekseninde bir değerlendirme yapılacaktır.

Cinsiyetin Suç Korkusuna Etkisi

Literatürde cinsiyet, suça maruz kalma korkusu ile en çok ilişkili olduğu kabul edilen değişkenlerden birisi olarak kabul edilmektedir. Araştırmalar genellikle kadınların erkeklere kıyasla daha yüksek düzeylerde suça maruz kalma korkusu yaşadığını göstermektedir. Kadınların suç tehdidi ve şiddetten daha fazla endişe duyma eğiliminde oldukları, toplumsal cinsiyet rolleri ve güvenlik algıları gibi faktörlerin bu ilişkide etkili olduğuna dikkat çekilmektedir (Çardak, 2012:30). İçli, (2021:434), cinselliğin kadınların suç mağduru olma olasılığını ortaya çıkardığını, bu olasılığın kadınları suçun sık görüldüğü mekanlardan uzaklaşmalarına sebep olduğunu belirtmektedir. Scotta'a (2003) göre kadınlar suç korkusunda, erkeklere oranla üç kat daha yoğun korku yaşamaktadırlar.

Truman'a (2005) göre, kadınların yaşadığı korkunun temeli çocukluk dönemlerinde oluşmaktadır. Kadınlar, hayatlarının her evresinde sürekli olarak çeşitli uyarılara maruz kalmaktadırlar ve bu uyarılar, çocukluktan itibaren tedirginlik duygusunu artırarak suç maruz kalma korkusunu tetiklemektedir. Çocukluk döneminde kadınların maruz kaldığı uyarılar, çeşitli şekillerde ortaya çıkmaktadır. Bu uyarılar, aile içindeki şiddet, taciz veya ihmal gibi travmatik deneyimler, cinsiyet rollerine dayalı güvensizlik hissi, medya ve toplumsal normlardan kaynaklanan korku yaratıcı içerikler, kişisel veya tanıdık çevrede yaşanan suç olayları gibi faktörler olarak özetlenebilir.

Suç maruz kalma korkusunun kadınlarda daha fazla hissedilmesinde cinsel saldırılar önemli bir faktör olarak kabul edilmektedir (Yazgan vd., 2019: 72). Cinsel saldırılar, kadınların güvenliklerine yönelik korku yaratan en ciddi tehditlerden birisi olup bu korku, kadınların diğer suç türlerine karşı duyarlılıklarını ve tepkilerini etkileyebilmektedir. Cinsel saldırıya uğrama korkusu, kadınların günlük hayatta tedirginlik ve endişe hissetmelerine neden olmakla birlikte, kadınların diğer suçlara karşı kendilerini daha savunmasız hissetmelerine ve bu suçlara karşı daha yüksek bir duyarlılık geliştirmelerine yol açabilmektedir. Örneğin, kadınlar hırsızlık, saldırı veya gasp gibi suç türlerine karşı daha fazla dikkatli olabilmekte ve bu suçlara karşı daha büyük bir korku hissedebilmektedirler. Yine kadınlar cinsel saldırı suçlarına karşı kendilerini korumada yetersizlik hissi yaşayabilmekte ve bu durum, suç maruz kalmak korkularının artmasına ve

cinsel saldırıya yönelik endişelerin katlanarak büyümesine neden olabilmektedir. Cinsel saldırıların önlenmesi ve suç korkusunun azaltılması toplumsal bir sorun olmakta ve toplumun genel olarak cinsel saldırılara karşı sıfır tolerans politikası benimsenmesi gerekmektedir. Kadınların güvenliğini sağlamak için kamuoyu bilincinin arttırılması, cinsiyet eşitliği ve cinsel saldırıya yönelik etkin yasaların uygulanması gibi önlemlerin alınması son derece önem arz etmektedir.

Erkeklerin, ataerkil düşünce yapısının hakim olduğu toplumlarda, “erkekler ağlamaz” gibi stereotiplerle büyütülmeleri, duygusal zayıflık veya korkuları ifade etmeye yönelik çekince yaşamalarına sebebiyet verebilmektedir. Bu nedenle, erkekler yaşadıkları mağduriyetler veya korkular hakkında bilgi verirken daha ketum olma eğiliminde bulunabilmektedirler. Bu durum, erkeklerin korkularını ifade etmekten çekinmelerine sebep olabilmektedir.

Yaşın Suç Korkusuna Etkisi

Suçta maruz kalma korkusunun incelenmesinde yaş da önemli bir diğer unsur olarak değerlendirilmektedir. Her yaşam dönemi, bireyin bedensel ve ruhsal özellikleri, ihtiyaçları ve gelişimsel özellikleri açısından farklı korkuları beraberinde getirebilmektedirler. Bebeklik döneminde korkular daha çok fizyolojik ihtiyaçlardan kaynaklanırken, çocukluk döneminde keşfetme isteğinden kaynaklı korkulara dönüşebilmektedir. Gençlik döneminde özgürlük arayışı ve riskli davranışların tercihine dayanan suçta maruz kalma korkusu yaşanırken, Orta ve ileri yaş dönemlerinde ise yaşlılıkla ilgili endişeler, sağlık sorunları ve ekonomik güvencesizlik suç korkusunu artırabilmektedir (Şenol ve Gülver, 2020:31-32). Tüm bunlar, yaşam dönemleri ve bireyin deneyimlerinin suçta maruz kalma korkusunun şekillenmesinde önemli rol oynadığını göstermektedir.

Yaşın suçta maruz kalma korkusuna etkisi suç türüne göre de değişebilmektedir. Örneğin, fiziksel saldırı veya hırsızlık gibi daha çok şiddet içeren suçlar, yaşlı bireylerin arasında daha yoğun suç korkusunun yaşanmasına neden olabilmektedir. Literatürde, gençlere göre yaşlıların daha yoğun bir şekilde suç korkusu yaşadıkları genel bir kabul olarak yer bulmaktadır (Çardak, 2012:30). Yaşlıların, mağduriyetle başa çıkma ve kaynaklara erişimde zorluk yaşamaları, fiziksel olarak daha hassas olmaları, yalnız yaşama olasılıklarının yüksek olması ve düşük gelir seviyeleri, suç korkusunu daha yoğun yaşamalarının nedenleri arasında yer almaktadır (Yazgan vd., 2019:73).

Yaşlıların fiziksel ve ekonomik olarak güçsüz olmaları, sosyal desteğe oldukça fazla ihtiyaç duymaları, suç ile karşılaşabilme oranlarının yüksek olması, suç karşısında kendilerini savunma gücünün zayıf olduğunu hissetmeleri oldukça yoğun bir korku duygusu sergilemelerine neden olmaktadır.

Gelir ve Statünün Suç Korkusuna Etkisi

Suçta maruz kalma korkusu, bireylerin ekonomik güçleri, eğitim seviyeleri, sosyal statüleri ve sosyal rolleri gibi unsurlardan da etkilenmektedir. Genellikle düşük gelir düzeyine sahip kişiler, suçta maruz kalma korkusunu daha yoğun yaşayabilmektedirler. Ekonomik güç ve eğitim seviyesinin düşük olması güvenlik algısını ve kendini koruma yetkinliğini azaltabilmekteyken ekonomik güç ve eğitim seviyesinin yüksek olması, bireylerin suç ve suçlu hakkında bilgi sahibi olmaları suçta maruz kalma korkusunu azaltabilmektedir (Çardak, 2012:33).

İşsizlik, yoksulluk, maddi gelir eşitsizliği gibi ekonomik unsurlar bireylerin suçta eğilimli olma olasılığını arttırmaktadır. Alt gelir grubunda bulunan kişilerin kurumsal yapılara ve toplumsal

değerlere olan bağlılıkları zayıflamakta ve hukuk dışı davranışları sergileme eğilimi artış göstermektedir. (Kızmaz, 2005:22-23). Bu da bir mağduriyet durumu oluşturmakta ve imkanlara ulaşmada sıkıntı yaratmaktadır. Eğitim seviyeleri, sosyal statüleri ve gelir düzeyleri düşük olanlar suça maruz kalma korkusunu daha fazla hissederken, daha iyi eğitim almış, sosyal statüleri iyi ve gelir düzeyleri yüksek olanlar suça maruz korkusunu daha az düzeyde hissetmektedirler (Karasu, 2018:334).

Suç Korkusuna Neden Olan Toplumsal Faktörler

Suçta maruz kalma korkusunun nedenleri incelenirken, toplumsal faktörlerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Güvensizlik duygusu ve suça maruz kalma korkusunun oluşmasında etkili olan toplumsal faktörler genel olarak mekân, medya ve kent yaşamı gibi faktörler olarak ele alınmaktadır.

Güven Probleminin Suç Korkusuna Etkisi

İnsanlar sosyal varlık olmakla birlikte toplumsal bir yapı içinde yaşamlarını sürdürme eğilimindedirler. İnsanlar, diğer insanlarla etkileşime geçerek, ilişkiler kurarak toplumsal bir yapı inşa ederek hayatlarını sürdürmektedirler. Bu toplumsal yapı, belli ölçüde bireylerin özgürlüklerini kısıtlamakta ve belirli kurallara uymayı gerektirmektedir. İnsanlar toplumda güvenlik, adalet ve düzen gibi temel ihtiyaçların karşılanması için belli kurallara uymayı kabul etmekte, kamu otoritesine bir kısım özgürlüklerini bırakırken, karşılığında devletin düzeni sağlamak ve adaleti tesis etmek gibi sorumlulukları da üstlenmesini beklemektedirler. Bu vatandaş-devlet anlaşması çerçevesinde devletin temel sorumluluğu, toplumun düzenini sağlamak, güvenlik ihtiyacını karşılamak ve adaleti tesis etme ihtiyacını karşılamaktır. Bireylerin topluluk halinde yaşamaları güvenlik açısından büyük bir avantaj sağlamaktadır. İnsanların hayatlarında önemli bir yere sahip olan güvenlik ihtiyacı, günümüzde bireyselleşmenin arttığı, bütünleşmenin çözüldüğü toplumlarda güven duygusunun azalması ile birlikte tatmin edilemez seviyelere gelmeye başladı. Toplumsal yalıtılmışlık ve bütünleşmenin azaldığı toplumlarda suç oranları artmakta ve insanlar arasındaki güven duygusu zayıflamaktadır. Bu durum günlük aktiviteleri kısıtlayarak ve korkuları artırarak yaşamı olumsuz etkilemektedir. İnsanlar artık tek başına toplu taşıma araçlarını kullanmaktan kaçınma, kalabalık yerlere gitmekten çekinme, güvenlik endişesiyle evde ışıkları açık bırakma gibi davranışlar sergilemektedir (Şenol ve Gülver, 2020:35). Tüm bunlar, güven duygusunun azaldığını ve korkuların günlük yaşamı olumsuz etkilediğini göstermektedir.

Mekânın Suç Korkusuna Etkisi

Amerika'daki Chicago Okulu, özellikle 1930'lardan sonra suçu mekânsal olarak analiz eden ve suça sosyolojik ve coğrafi anlamlar yükleyen bir yaklaşım geliştirmiştir. Bu okul, suçu bireysel ve psikolojik etkilerden bağımsız olarak ele almıştır (Onur vd., 2015:148).

Son dönemde yapılan çalışmalar, çevrenin fiziki yapısı ile suç korkusu arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermektedir. İnsanların yaşadıkları fiziksel çevre, güvenlik hissiyatı suç korkusunu etkilemektedir. Buna göre, eğer yaşanan yer veya çevrede fiziksel düzensizlikler ve bozukluklar var ise bireylerin yaşadıkları mekâna ilişkin güvenlik algısı bundan olumsuz etkilenmekte, kendilerini güvensiz ve tehdit altında hissetmektedirler. Bu da bireylerin suça maruz kalma korkularında artışa yol açmaktadır (Çardak, 2012:29). Aynı zamanda mekânlar, insanlar için bir

anlam taşımaktadır. İç mekânlar, dış mekânlara göre daha fazla güven duygusu sağlarken, dış mekânlar insanları risk ve tehlikelere daha yakın hissettirebilmektedir. Özellikle yaşlı insanlar ve kadınlar, dışarıda kendilerini güvende hissetmedikleri için evlerinde kalmayı tercih etmektedirler. Dışarı çıktıklarında ise yanlarında birilerinin olmasına özen göstermektedirler.

İnsanlar sosyal varlık olduğu için toplum içinde olmayı önemsemektedirler. Ancak, kişilerin kendilerine güven telkin edebilmeleri için bilindik ve kontrol edebildikleri mekanları tercih etmektedirler. Aksi halde, buldukları mekânların güvenliği hakkında çevrelerindeki olumsuz paylaşımlar, suç mağduru olma korkularını arttırabilmektedir.

Medyanın Suç Korkusuna Etkisi

Günümüzde medya, bilgiye ulaşmanın en temel araçlarından biri haline gelmiştir. İletişim araçları, insanların günlük yaşamlarının ayrılmaz bir parçası haline gelmiş ve toplumun her kesimine, sosyal statü farkı gözetmeksizin kolaylıkla ulaşabilen bir bilgi akışı sağlamaktadır. Geleneksel medya araçları olan televizyon ve gazetenin yanı sıra internet ve sosyal medya gibi yeni iletişim araçları, bireylerin yoğun bir bilgi akışıyla karşılaşmasını sağlamaktadır. Medyada sunulanlar, bireylerin davranış, tutum ve algılarını etkileyebilmektedir. Bu nedenle, medya günümüzde kültür, siyasete ve ekonomi gibi önemli toplumsal değişim dinamiklerinden biri olarak kabul edilmektedir (Yazgan vd., 2019:83). Günümüz modern dünyasında medyada geçirilen süre insanların hayatlarında önemli bir zaman dilimini oluşturmakta, bu da medyanın insanlar üzerindeki etkisini arttırmaktadır. Medya, toplumun risk algısının şekillenmesinde önemli bir rol oynamakta ve medyanın belirli suçlara veya hastalıklara odaklanması halinde kamuoyunun, bu konularla ilgili korku ve tehlike duygusunu arttırmaktadır. Furedi (2017: 88-94), medyanın, toplumun risk algısının şekillenmesinde önemli bir rol oynadığını, kamuoyunda tehlike duygusunu arttırdığını belirtmektedir. İnsanların bilgi edinme kanalı olarak medya platformlarını kullanmaları, teknolojik araçlardaki artış ve bu araçlara ulaşımın kolaylaşması da suç korkusunun yaşanmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Medyada acımasızlık, şiddet ve suçun sıkça gösterilmesi, izleyicilerin suça maruz kalma korkusunu tetiklemektedir. İzleyiciler, medyada gördükleri olayları gerçek dünyada yaşanabilir olarak algılayabilmekte, kendilerini suç ve şiddet riskine karşı daha savunmasız hissedebilmektedirler. Medyanın suça maruz kalma korkusunu tetiklediği ancak medyada aktarılan suçların izleyicilerin suç deneyimleriyle örtüştüğünde böyle bir etkinin daha belirgin hale geldiği, izleyicilerin medyada sunulan suçları kendi deneyimleriyle ilişkilendirmeleri halinde, suç korkusunun daha da artmasına neden olmaktadır.

Medyada aktarılan suç raporlarının veya suç haberlerinin kişinin yaşadığı mekâna yakınlığı veya uzaklığı özellikle de yaşanan mekana yakın gerçekleşen suç eylemleri de suç korkusunun artmasında etkili olmaktadır. Böylece suça maruz kalma korkusu, sadece bireylerin günlük yaşamlarını etkilemekle kalmamakta, aynı zamanda toplumun sosyal ve ekonomik yapısını da etkileyebilmektedir.

Kısaca söylemek gerekirse suça maruz kalma korkusu, bireylerin suç mağduru olma olasılığına ilişkin algıları, suç olaylarının yakınlığı veya uzaklığı, suçla ilgili medya haberleri, kişisel deneyimler ve toplumun güvenlik önlemlerine yönelik tutumları vb, son derece karmaşık olan suç ve suç eylemlerine karşı tepkileri belirlemekte, bireyleri ve toplumların yaşantılarını da etkileyebilmektedir.

MATERYAL ve METOD

Araştırmanın Türü

Bu çalışma, suça maruz kalma korkusunu derinlemesine incelemeyi hedeflemektedir. Suç, suçlu ve suç korkusu gibi insanların duygu ve düşüncelerini ortaya koymaları istenen çalışmalarda istatistiki bilgilerden daha fazla bu tür eylemlerle karşılaşanların duygularının, düşüncelerinin, hislerinin aktarılmasına imkân sağlayan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler tercih edilmektedir. Bu araştırma da nitel bir araştırma deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, katılımcıların düşüncelerini, deneyimlerini ve inançlarını daha ayrıntılı bir şekilde anlamak amacıyla kullanılan bir araştırma yöntemi (Denzin ve Lincoln, 2018) olduğu için bu çalışmada da tercih edilmiştir.

Araştırma katılımcıları, yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi, gelir düzeyi ve yerleşim yeri gibi demografik faktörlere göre çeşitlendirilmiştir. Bu çeşitlilik, nitel araştırma verilerinin genellemeye izin vermemesine rağmen alan çeşitliliğini ortaya koyması ve seçilen alan ile ilgili daha fazla fikir vermesi açısından son derece anlamlı ve önemlidir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile birebir yapılan görüşmelere cevaplar tekrarlanmaya başlayınca kadar devam edilmiştir. Çalışmada 22 katılımcının yarı yapılandırılmış görüşme verisi kullanılmıştır.

Veri toplamanın yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile yapılmasının sebebi Yarı yapılandırılmış görüşmeler, bir araştırmacının belirli bir konu hakkında katılımcılara sorular sorması için bir çerçeve veya yapının olduğu, ancak bu yapının daha fazla esneklik sağladığı bir görüşme türüdür. Bu tür görüşmeler, araştırmacının belirli konuları daha derinlemesine incelemesine ve katılımcılara daha fazla özgürlük tanınmasına olanak tanımaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler hem açık uçlu hem de kapalı uçlu sorular içerebilir. Açık uçlu sorular, katılımcılara düşüncelerini serbestçe ifade etme fırsatı verirken, kapalı uçlu sorular belirli cevap seçenekleri sunmaktadır. Bu tür görüşmeler, araştırmacının belirli bir konuyu daha derinlemesine incelemesine ve katılımcıların deneyimlerini ve görüşlerini daha ayrıntılı bir şekilde açıklamasına olanak tanır (Polat, 2022: 165-166). Tüm bu sebeplerden dolayı önceden oluşturulan soru formu ile katılımcılara belirli sorular yöneltilmiş ve bu soruların yanıtları kaydedilmiştir. Ayrıca, görüşmeler sırasında katılımcıların duygu, düşünce ve deneyimlerini daha iyi anlamak için derinlemesine sorular sorulmaya gayret edilmiştir.

Çalışma rast gele örneklem yöntemi ile belirlenmiş olmasına rağmen yaş cinsiyet, sosyo-ekonomik faktörler ile ilgili farklılıkların çalışmaya yansıtılabilmesi için kota örneklem yöntemi ile de desteklenmiştir. Görüşmecilerin düşüncelerini rahat paylaşabilmeleri için Van ili örnekleme tercih edilmiştir. Araştırmacının kendi sosyo-kültürel yapılanmalarından olması sebebi ile görüşme talebine olumlu cevap verenlerin oranının yüksek olması sağlanmaya çalışıldığı gibi görüşmecinin kendi içlerinden olmasının gerçek fikirlerini ortaya koymalarında etkili olduğu düşünülmektedir.

Veri analizi süreci, görüşme kayıtlarının transkriptlerinin oluşturulmasıyla başlamıştır. Transkriptler, araştırmacılar tarafından bağımsız olarak incelenmiş ve tematik analiz yöntemi kullanılarak ana temalar ve alt temalar belirlenmiştir. Bulguların, katılımcıların suça maruz kalma korkuları ile ilgili deneyim ve düşüncelerini doğru olarak yansıttığı varsayılmaktadır.

Araştırmada, etik kurallara uygun davranılmaya özen gösterilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu için etik kurul izni alınmış ve bu izne sadık kalınmıştır. Katılımcıların gizliliği ve mahremiyeti korunmuş, onayları alınmış ve istedikleri zaman araştırmadan çekilmelerine izin verilmiş, araştırmadan ayrılanların verileri çalışmada kullanılmamıştır. Görüşmeler 20.07.2023-30.07.2023 tarihleri arasında Van merkezinde gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Kentlerde suç algısı, güvensizlik duygusu yaratmakta hem bireysel hem de toplumsal düzeyde olumsuz etkiler ortaya koymaktadır. Bu algı, mekânsal boyutta da etkili olmakta, insanların bir mekânı güvensiz olarak algılamalarına ve korku hissetmelerine yol açabilmektedir. Suç korkusu, kentlerin genel olarak güvensiz ortamlar olduğu düşünce ve endişesinin artmasıyla dünya genelinde yaygınlaşan bir olguya dönüşmüştür. Zaman içinde bu mekânlarda güvenlik sağlansa dahi insanların suç mağduru olma korkusu taşıyor olmalarından dolayı zihinlerdeki algı varlığını sürdürmeye devam edebilmektedir. Evlerde, sokaklarda, mahallelerde, parklarda, alışveriş merkezleri gibi kalabalık yerlerde insanlar bu endişeyi taşıyabiliyorlar.

Özellikle güvenlik hizmetlerinin yetersiz olduğu bölgelerde suç mağduru olma korkusu daha fazla artabilmektedir. Suç mağduru olma korkusu, toplumun genel psikolojik durumunu olumsuz olarak etkileyebildiği gibi bireylerin günlük yaşamlarını da sınırlandırabilmektedir. İnsanlar, bu korku nedeniyle dışarıda dolaşmaktan veya sosyal etkileşimde bulunmaktan çekinebilmektedirler. Bu durum, kişilerin yaşam kalitesini düşürebildiği gibi huzursuzluk, gerginlik ve mutsuzluk gibi olumsuz duygusal tepkiler geliştirmelerine (Archer, 2014: 37), yaşamdan zevk almamaya başlamalarına neden olabilmektedir.

Günümüz Türkiye'sinde, kent güvenliği ile ilgili öne çıkan problemlerin başında suç korkusu gelmektedir. Kentlerde yaşayan insanlar, kapkaç, gasp, hırsızlık, tecavüz, uyuşturucu kullanımı veya ticareti gibi geleneksel kentsel suçlara karşı artan bir endişe taşımaktadırlar. Bu suçlarla ilgili yaşanan mağduriyetler, ülkenin çeşitli kentlerinde artan göç ve terör olayları gibi faktörlerle birleşerek daha da karmaşık bir hal almıştır. Bu kentlerden birisi de Van ilidir.

Çalışmanın bu bölümünde, Van ilinde suç korkusu, suça maruz kalma korkusu ile ilgili yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler sunulmuş ve literatür bağlamında tartışılmıştır.

Katılımcıların Demografik Bilgileri

Suç mağduru olma korkusu ile ilgili olarak Van ilinde 22 katılımcı ile yapılan görüşme verilerine bakıldığında 11 kadın, 11 de erkek katılımcının olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş dağılımına bakıldığında 18-25 yaş grubunda 10, 26-35 yaş grubunda 4, 36-45 yaş grubunda 5 ve 46-55 yaş grubunda da 3 katılımcının olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların 12'sinin evli 10'unun bekâr olduğu, tespit edilmiştir. Katılımcıların eğitim düzeylerine bakıldığında ilkokul mezunu olan 6, ortaokul mezunu olan 3, lise ve dengi okullardan mezun olanların 10 ve üniversite mezunu olanların sayılarının 3 olduğu görülmektedir. Katılımcılara ekonomik seviyelerini nerede gördükleri sorulduğunda orta ve alt gelir gruplarında olduklarını söyleyen onbirer katılımcının olduğu, katılımcıların hiçbirisinin kendilerini üst gelir grubunda değerlendirmedikleri dikkati çekmektedir.

Araştırmada katılımcıların suça maruz kalma ile alakalı sorulan sorular ve katılımcıların verdiği cevaplar aşağıda verilmiştir.

Suç Eylemi ile Karşılaşma

Görüşme grubundaki katılımcılardan 13'ü doğrudan ya da dolaylı olarak iftira, hırsızlık, fiziksel taciz, sözlü taciz, sözlü hakaret ve kız kaçırma gibi farklı suç türlerine maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Archer (2014: 39)'a göre bu tür deneyimler genellikle kişinin duygusal ve psikolojik sağlığını etkileyebilir ve hayatının ondan sonraki bölümünde olumsuzlukların yaşanmasına yol açabilir. Nitekim katılımcılardan elde edilen verilere göre doğrudan ya da

dolaylı olarak herhangi bir suça maruz kalanların tamamı bu süreçten olumsuz olarak etkilendiklerini ifade etmişlerdir. Bu veriler, suça maruz kalan kişilerin genellikle bu deneyimlerin olumsuz etkilerini yaşadıklarını göstermektedir. Suç mağdurları, duygusal ve psikolojik sağlıkları üzerinde ciddi etkiler yaşayabilen travma sonrası stres bozukluğu, anksiyete, depresyon gibi psikolojik sorunlar yaşayabilmektedirler (Osman vd., 2010: 59).

Suçta maruz kalmak, kişinin kendisini güvende hissetme duygusunu sarsabilmektedir (Öztürk, 2015: 254). Osman ve Arkadaşlarına (2010:60) göre suç mağdurları, güvensizlik, korku ve endişe gibi duygusal tepkiler yaşayabilmekte aynı zamanda, suçun türüne bağlı olarak kişinin özsaygısı ve özgüvenine de zarar verebilmektedir. Örneğin, sözlü hakaret veya taciz gibi suçlar kişinin kendisine olan güvenini azaltabilmektedir (Öztürk, 2015: 256).

Katılımcılardan 6'sı, aile üyelerinden birisinin fiziksel ve sözlü taciz, kavga, cinayet ve hırsızlık gibi olumsuz eylemlere maruz kaldıklarını belirterek bu tür deneyimlerin, aile içi ilişkileri ve aile üyelerinin duygusal sağlığını olumsuz olarak etkilediğine dikkat çekmiştir. Archer (2014:41) aile fertlerinden birisinin suça maruz kalmasının, aile içi ilişkilere ve aile üyelerinin duygusal sağlığına ciddi olumsuz etkilerinin olduğundan bahsetmektedir. Suçun türüne bağlı olarak bu etkiler değişebilmekte ancak genellikle aile içi ilişkilerde gerilimlere ve duygusal travmalara yol açabilmektedir (Öztürk ve Yıldız, 2017: 16). Örneğin, fiziksel veya sözlü taciz gibi suçlar, aile üyeleri arasında güvensizlik ve korku yaratabilmekte, suça maruz kalan kişi, travmatik deneyimler yaşayabilmekte ve bu deneyimlerin etkilerini taşıyabilmektedir. Aynı zamanda aile üyeleri suçun sonuçlarıyla başa çıkmaya çalışırken, bu durum aile içi ilişkilerde gerginliklere ve anlaşmazlıklara neden olabilmektedir. Cinayet gibi ciddi suçlar ise ailenin büyük bir krizle başa çıkmasını gerektirebilmektedir (Ataç ve Gürbüz, 2009:27). Bu tür olaylar, ailenin üyeleri arasında derin üzüntü ve travmalara yol açabilmektedir.

Suç Mağduru Olma Korkusu

Görüşme grubundakilere "Dolaylı veya dolaysız suç mağdur olma ihtimalinizin sizi korkutuyor mu? Ne kadar korkuyorsunuz duygu durumunuzu anlatır mısınız?" şeklinde soru sorulmuş, 22 kişiden 19'u doğrudan ya da dolaylı olarak bir suça karışma ihtimalinin onları korkuttuğunu belirtmiştir. Katılımcılar hem aileleri hem de kendileri için korktuklarını ve endişe duyduklarını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla suça karşı mağdur olma ihtimali, birçok insan için ciddi bir endişe kaynağı olmaktadır. Karasu (2018:337)'ya göre bu endişe, kişilerin güvenlik duygusunu ve günlük yaşamlarını olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Suç mağduru olma korkusu, psikolojik ve duygusal sağlığı da olumsuz etkilemektedir. Suç mağduru olma korkusu, kişilerin yaşadıkları toplumun güvenlik düzeyine ve suç oranlarına bağlı olarak değişebilmektedir. Özellikle suçların sıkça işlendiği veya suç oranlarının yüksek olduğu bölgelerde yaşayan insanlar için bu endişe daha belirgin olmaktadır (Çelik ve Mirza, 2020: 16). Bu korku, kişilerin günlük yaşamlarını etkilemekte; örneğin, gece dışarı çıkmaktan kaçınma, evlerini ekstra güvenlik önlemleri ile donatma veya herhangi bir yabancıyla iletişimde temkinli olma gibi davranışlarla kendini gösterebilmektedir (Karasu, 2017: 339). Ayrıca suç mağduru olma korkusu, sürekli bir stres kaynağı olabilmekte ve bu da kişilerin duygusal ve psikolojik sağlıklarını olumsuz yönde etkileyebilmekte kronik stres, anksiyete, depresyon ve diğer duygusal sorunlara yol açabilmektedir.

Yaş Belirleyici Faktör mü?

Araştırmaya katılan katılımcıların 13'ü yaşlarının suça maruz kalma ihtimali üzerinde etkili olduğunu dile getirmiştir. Bu ihtimalin, onları korkuttuğunu her an bir suça maruz kalma ya da bir suçlu olma korkusu yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla Ataç ve Gürbüz (2009: 36)'ün de ifade ettiği gibi yaş, suça karşı duyulan korku ve endişenin önemli bir belirleyicisi olabilmektedir. Bunun bazı nedenlerini Osman ve Uludağ (2010: 61-63), aşağıdaki şekilde ortaya koymuştur:

Deneyimler: Yaş ilerledikçe, kişilerin yaşam deneyimleri artar. Daha fazla yaşanmış deneyim, potansiyel olarak suça maruz kalma riskini artırabilir. Bu nedenle yaşları ilerledikçe kişiler daha fazla suç mağduru veya tanık olma olasılığına sahip olabilmektedirler (Osman ve Uludağ, 2010: 61). Bu çalışmada görüşmecilerin ifadeleri de bu görüşü desteklemektedir:

G:7 Kadın (18), Yaşım tabii kendimi savunmam açısından etkili olmaktadır.

G:16 Kadın (24), Yaşım suça maruz kalmam konusunda etkili oluyor. Hem toplumda bulunduğumuz konumumuz, toplumun bize bakış açısı bunlar etkilemekte.

G22: Erkek (55), Olabilir yaşım gereği biri bana silah sıksa saldırsa yapacak bir şeyim yok. Artık kimseyle konuşamaz hale geldik. Herkesin elinde silah var artık. Herkes sinirli agresif en ufak bir şey oldu mu birbirlerine silah sıkıyorlar. Burada ki gençlerin 40 tanesinin 35'inde silah var. Gerçekten öyle var. Kaçakçılık çok var burada insanlar birbirlerini öldürüyorlar bu yüzden. Hudut köylerinde birçok yetim çocuk ve dul kadın var bunun temel nedeni bu yaşanan ölümler ve ölüm nedenleri. Ekonomik olarak çok kötü burası.

G:13 Kadın (18), Evet şuan ki yaşım başıma bir şey gelme bir suça maruz kalma ihtimalini artırıyor. Daha olgun bir yaşta olsam belki bu korku daha az olabilir etrafımdaki insanlara bakınca benden büyükleri benim kadar korkmuyor.

Medya Etkisi: Yaş ilerledikçe, kişiler genellikle daha fazla medya tüketme eğilimindedirler. Medya, suç ile ilgili haberler ve dramatik hikayeler sunmaktadır. Bu da suça karşı duyarlılığı artırabilir ve korku yaratabilir (Öztürk, 2015: 258). Görüşme grubundaki katılımcıların ifadeleri de bunu desteklemektedir.

G1: Erkek (53), Sürekli Show tv ve bir kaç kanal var bazen bakıyorum maalesef özellikle de kadınlara yapılan tecavüz öldürme bıçaklama saldırıları beni çok korkutuyor. En büyük korkum kızımın karımın başına gelmesi korkusudur.

G:2 Erkek (41), Haberlerde sosyal medyada izlediğim haberler beni korkutuyor benim ailemden birinin başına gelir diye.

G:3 Kadın (17), Medya dan duyduğum haberler beni oldukça korkutuyor özellikle taciz ve tecavüz haberleri beni çok korkutuyor. Başıma gelir mi korkusu oluşuyor bende. Korkumu çok etkiliyor.

G:5 Erkek (35), O tarz haberleri hemen kapatıyorum görmek ve duymak istemiyorum gördüğün zaman insan insanlığından utanıyor. Dinlemeye utanıyor insan.

G:9 Kadın (34), Medyada çıkan haberler beni çok üzüyor. Kadının hiçbir öneminin olmadığını hissediyorum. Başıma gelir diye korkuyorum. Artık o kadar sıkıyor beni hiç dinlemeden kapatıyorum, izlememeye çalışıyorum.

G:12 Erkek (42), Haberleri izleyince korkuyorum yakınımdan birinin başına böyle bir şey gelir mi ya gelirse tedirgin oluyorum. Daha dikkatli davranmaya çalışıyorum. O korkuyla yaşıyoruz. Eşime kapıları sıkı kilitle, yabancılara kapıyı açma diyorum

G:14 Kadın (24), *Medya haberlerini çok az izliyorum denk geldiğim de de çok hemen kapatmaya çalışıyorum. Çünkü psikolojim buna izin vermiyor psikolojimi bozuyor. görüp bilmekten ziyade görmemeyi bilmemeyi isterim. Gece rüyama gelir başıma gelir diye korkarım.*

Bağımsızlık ve Dışarıda Daha Fazla Zaman Geçirme: Gençler yaşları ilerledikçe, kendilerine olan güvenleri artmakta, dışarıda daha fazla zaman geçirme eğilimine girmektedirler. Bu da suça maruz kalma ihtimalini artırabilmektedir (Osman ve Uludağ, 2010:62). Görüşme grubundaki katılımcıların ifadeleri de bu durumu desteklemektedir:

G:5 Erkek (35), *Gece tek başıma çıkıyorum. Köpek saldırısından korkuyorum. Bıçaklanmaktan yada başıma bir şey gelmesinden korkuyorum.*

G:6 Kadın (18), *Gece tek başıma çıkmıyorum ailem izin vermiyor. Başıma bir şey gelir korkusu yaşıyorum. Ailemde bu korkuyu yaşıyor. Mutlaka birileri ile çıkıyorum.*

G:11 Erkek (41), *çıkaram fakat Gece geç saatlerde mecbur kalmadıkça dışarı çıkmıyorum. gündüz tek başıma*

G:13 Kadın (18), *Gündüz tek başıma çıkarım ama gece asla çıkamam çıkacak olsam da mutlaka bir erkek abim kardeşim babam yanımda olur.*

G:14 Kadın (24), *Gece geç vakitlerde dışarı çıkmam. İşten eve gidiyorum o esnada da biri yanımda oluyor mutlaka. Birilerinin yanımda olması bana güven veriyor. Özellikle bir erkeğin yanımda olması bana daha çok güven verir.*

G:21 Erkek (36), *Gece tek başıma çıkarım. Çıktığımda da içimde bir kuşku oluyor acaba bir şey olur mu diye.*

Risk Faktörleri: Yaş ilerledikçe, kişiler genellikle daha fazla risk faktörüne maruz kalmaktadırlar. Örneğin, iş yaşamı, seyahat veya sosyal etkinlikler gibi faktörler suça maruz kalma riskini artırabilmektedir (Çelik ve Mirza, 2020: 19). Görüşme grubundaki görüşmecinin şu ifadeleri de bunu desteklemektedir:

G:1 Erkek (53), *Yaşım etkilidir tabi. Eski delikanlı gücüm yok şimdi. Eskisi gibi değilim biri bir tane vursa bana ben bende bir tane vururum ama ikincisini vurduğunda ben belki vuramam delikanlı olduğum zamanlar gibi değilim bu yaşımda. İşten saat 9-10 gibi çıkıyorum gece çok korkuyorum. İnsanlar hani der bu yeni marketten çıkmış para var üzerinde derler adamlar saldırabilirler. Onların saldırmalarından korkuyorum.*

Duygusal ve Psikolojik Durum: Yaş ilerledikçe, kişilerin duygusal ve psikolojik durumları da değişebilmekte, daha yaşlı bireyler, daha fazla endişe veya korku yaşama eğiliminde olabilmektedirler (Osman ve Uludağ, 2010:63). Yaş ilerledikçe suça maruz kalma ile ilgili endişeler artış göstermektedir. Aşağıdaki görüşmecilerin şu ifadeleri de bu düşünceyi desteklemektedir:

G:1 Erkek (53), *Yaşım etkilidir tabi. Eski delikanlı gücüm yok şimdi. Eskisi gibi değilim biri bir tane vursa bana ben bende bir tane vururum ama ikincisini vurduğunda ben belki vuramam delikanlı olduğum zamanlar gibi değilim bu yaşımda.*

G:7 Kadın (18), *Yaşım tabi kendimi savunmam açısından etkili olmaktadır.*

G:11 Erkek (47), *Yaş ilerledikçe kendini savunma konusunda güçsüzleşiyorsun. Eski gücün yok artık. Korkuyorum, suçun olacağını anladığım durumlardan, mekanlardan uzaklaşıyorum. Endişe ve korku duyguları artıyor.*

G:16. Kadın (24), *Yaşım suça maruz kalmam konusunda etkili oluyor. Hem toplumda bulunduğumuz konumuz, toplumun bize bakış açısı bunlar etkilemekte.*

G22: Erkek (55), Olabilir yaşıma gereği biri bana silah sıkarsa saldırsa yapacak bir şeyim yok. Artık kimseyle konuşamaz hale geldik herkesin elinde silah var artık. Herkes sinirli agresif en ufak bir şey oldu mu birbirlerine silah sıkıyorlar. Burada ki gençlerin 40 tanesinin 35'inde silah var. Gerçekten öyle var. Kaçakçılık çok var burada insanlar birbirlerini öldürüyorlar bu yüzden. Hudut köylerinde birçok yetim çocuk ve dul kadın var bunun temel nedeni bu yaşanan ölümler ve ölüm nedenleri. Ekonomik olarak çok kötü burası.

G:13 Kadın (18), Evet şuan ki yaşıma başıma bir şey gelme bir suça maruz kalma ihtimalini arttırıyor. Daha olgun bir yaşta olsam belki bu korku daha az olabilir etrafımdaki insanlara bakınca benden büyükleri benim kadar korkmuyor.

Cinsiyet Belirleyici Faktör mü?

Çalışmaya katılan katılımcılardan 16'sı, cinsiyetlerinin suça maruz kalmalarında etkili olduğunu belirtmiştir. Erkek katılımcılar, erkekliğin verdiği güç ve toplumsal cinsiyet rollerinin kendilerine yüklemiş olduğu sorumluluklar sebebi ile suça maruz kalabileceklerini ve bunun normal olduğunu ifade etmiştir. Görüşme grubundaki bazı görüşmecilerin ifadeleri de bunu desteklemektedir:

G:1 Erkek (53), cinsiyetimin suça maruz kalma ihtimalinde etkili olduğunu düşünüyorum. Erkek olduğum için beni bıçaklama, hırsızlık, dövme konusunda bana daha çabuk saldıracaklarını düşünüyorum bu durum beni korkutuyor.

G:3 Kadın (17), Evet kadın olmam cinsiyetim daha çok suça maruz kalmamı etkiliyor. En çok taciz ve tecavüz edilmekten korkuyorum. Taciz tecavüz. Belki kolay olmayabilir ama onların o bakışları bile insanı çok ürktüyor korkutuyor.

G:4 Erkek (42), Cinsiyetim etkilidir. Erkek kadına göre daha çok suça maruz kalır. Sokakta erkek olduğum için biri beni kolaylıkla silahla vurabilir ama kadını vuramaz. Erkeğin başına her şey gelebilir.

G:6 Kadın (18), Kadın olmam suça maruz kalma ihtimalini arttırıyor.

G:10 Erkek (23), Cinsiyetim etkiler ama kadınların suça maruz kalma olasılığı daha yüksek

G:13 Kadın (18), Evet, cinsiyetim özellikle çok etkili olmaktadır. Korku yaratıyor. Üniversiteye okula gitmeye korkuyorum çünkü kadın cinayetleri, taciz ve tecavüz olayları aldı başını gidiyor.

G:15 Kadın (20), Evet cinsiyetim çok etkili özellikle taciz ve tecavüz konusunda kadın olmak bu ihtimali çok arttırıyor. Darp etme, taciz etme, gasp etme gibi olayların kadınların başına gelmesi daha kolaydır.

G:20. Erkek (38), Erkek olduğum için suça daha çok dâhil olabilirim. Mesleğimiz gereği de dâhil olabiliyoruz. Burada herkes birbirini tanıyor ama yabancı biri bizi tedirgin ediyor.

Kadın görüşmeciler sözlü veya fiili taciz ve tecavüzlere maruz kalmaktan çok korktuklarını belirtmektedirler. Görüşme grubundaki görüşmecilerin ifadeleri de bunu desteklemektedir:

G:3 Kadın (17), Evet kadın olmam cinsiyetim daha çok suça maruz kalmamı etkiliyor. En çok taciz ve tecavüz edilmekten korkuyorum. Taciz tecavüz. Belki kolay olmayabilir ama onların o bakışları bile insanı çok ürktüyor korkutuyor.

G:6 Kadın (18), Kadın olmam suça maruz kalma ihtimalini arttırıyor.

G:10 Erkek (23), Cinsiyetim etkiler ama kadınların suça maruz kalma olasılığı daha yüksek

G:13 Kadın (18), *Evet, cinsiyetim özellikle çok etkili olmaktadır. Korku yaratıyor. Üniversiteye okula gitmeye korkuyorum çünkü kadın cinayetleri, taciz ve tecavüz olayları aldı başını gidiyor.*

G:15 Kadın (20), *Evet cinsiyetim çok etkili özellikle taciz ve tecavüz konusunda kadın olmak bu ihtimali çok arttırıyor. Darp etme, taciz etme, gasp etme gibi olayların kadınların başına gelmesi daha kolaydır.*

Katılımcıların cinsiyetlerinin suça maruz kalma konusundaki etkisini ifade etmeleri oldukça önemlidir, çünkü cinsiyet toplum içinde suça maruz kalma riskini etkileyen önemli bir faktördür. Bu katılımcıların ifadeleri, cinsiyet rollerinin ve toplumsal beklentilerin suça karşı duyarlılığı nasıl etkilediğini göstermektedir.

Erkek katılımcıların suça maruz kalma konusundaki endişelerini erkeklik rolleri ve toplumsal beklentilerin şekillendirdiği anlaşılmaktadır. Şenol ve Gülver (2020: 116)'e göre toplumda erkeklerin genellikle "güçlü" ve "dayanıklı" olmaları beklenir. Bu da suç işlemeye daha yatkın olmalarına sebep olmaktadır. Ancak Fırat (2023:1479)'a göre bu, erkeklerin suçtan etkilenmeyeceği anlamına gelmez. Toplumdaki erkeklerin suç mağduru olmaktan korkmaları halinde toplum tarafından dışlanıyor olmaları, suç mağduru olduklarında dile getirememelerine, adli makamlara yaşadıklarını yansıtamamalarına sebep olmaktadır. Bu durum erkekler açısından aşılması son derece zor bir engel oluşturmaktadır.

Kadın katılımcıların ise özellikle cinsel saldırı ve tacize karşı büyük bir endişe taşıdıklarını ifade etmeleri anlaşılabilir bir durumdur. Maalesef kadınlar, cinsiyetleri nedeniyle daha fazla cinsel şiddet ve taciz riski altında olabilmektedirler (Şenol ve Gülver, 2020: 119). Bu endişeler, kadınların güvenliklerini artırmak ve bu tür olaylardan korunmak için çaba göstermelerini gerektiriyor. Aşağıdaki görüşmecilerin şu ifadeleri de bunu desteklemektedir:

G:3 Kadın (17), *Evet kadın olmam cinsiyetim daha çok suça maruz kalmamı etkiliyor. En çok taciz ve tecavüz edilmekten korkuyorum. Taciz tecavüz. Belki kolay olmayabilir ama onların o bakışları bile insanı çok ürktüyor korkutuyor*

G:7 Kadın (18), *Kadın olamam taciz ve tecavüze uğramam açısından oldukça korkutuyor beni.*

G:15 Kadın (20), *özellikle taciz ve tecavüz konusunda kadın olmak bu ihtimali çok arttırıyor . Darp etme, taciz etme, gasp etme gibi olayların kadınların başına gelmesi daha kolaydır.*

G:16 Kadın (24), *Kadın olmak suça maruz kalmamda çok etkili bir etken olmakta ve bu durum beni çok korkutuyor başıma gelir diye. Toplumun bize atfettiği roller, bizi yerleştirdiği konum başımıza kadın olduğumuz için her an her şey gelir algısı zaten her an tecavüz edilebilir bir sinyal vermekte ve bu bizi oldukça tedirgin etmekte. Genelde hayvancılık ile uğraşıldığı için çocuklar pek okutulmuyor evlilik yaşı düşük 18 oldu mu bir kız evlendiriliyor aileler de kızların başına bir şey gelmesin diye küçük yaşlarda evlendiriyorlar.*

G:19 Kadın (18), *Kadın olmak başlı başına suç objesi olarak görülmekteyiz ve her an taciz ve tecavüz olaylarına maruz kalabiliriz.*

Bu durum, cinsiyet eşitsizliği ve cinsiyet temelli şiddet gibi konularda halkın farkındalığının arttırılmasının da önemini ortaya koymaktadır. Toplumun, cinsiyete dayalı şiddetle mücadele etmek ve herkesin kendisini ve sevdiklerini güvende hissetmelerini sağlamak için daha adil ve eşitlikçi bir yaklaşımın benimsenmesi gerekmektedir. Ayrıca, suç mağdurlarının kendilerini ifade etmeleri ve suçların rapor edilmesi için daha fazla destek ve kaynak sağlanması da önemlidir.

Gece ve Gündüz Farkı Etkili mi?

Katılımcılara gece tek başlarına dışarıya çıkma ile ilgili bir endişe yaşayıp yaşamadıkları sorulduğunda 13 kişinin bu endişeyi dile getirdiği dikkati çekmektedir. Görüşmecilerin

ifadelerinden, dışarıda yürüyüş yaparken ve özellikle de gece dışarı çıktıklarında tek başlarına kalmaktan korktukları anlaşılmaktadır. Ayrıca bir kişi ile dışarıya çıktıklarında tek başlarına dışarıya çıktıklarından kendilerini daha güvende ama kalabalık bir grupla dışarıya çıktıklarında yanlarında tek bir kişi ile dışarıya çıktıklarından daha güvende hissettiklerine vurgu yapmış oldukları da tespit edilmiştir. Bu ifadeler, kişinin kendini güvende hissetmesinde çevrelerindeki kişilerin önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Yine görüşmeler sırasında gece dışarıya çıkarken erkeklerin yanlarında başka erkeklerin de olmasına özen gösterdikleri, kadınların olası bir tehlikeye karşı erkekler olmadan dışarıya çıkmadıkları, özellikle de ağabey, baba veya eşlerinin yanlarında olmasını tercih ettikleri öğrenilmiştir. Kaypak (2014:344), bu durum toplum içinde kadınların güvenlik ile ilgili daha fazla endişe duyduklarını ve aile bireyleri olmadan dışarıya çıkmayı tercih etmediklerini ortaya koymaktadır. Görüşme grubundaki şu ifadeler de bunu desteklemektedir:

G:3 Kadın (17), Tek başıma dışarı çıkmıyorum. Gece geç saatlerde de tek başıma dışarı çıkmıyorum asla. Korkarım. Ama abim babam olursa belki çıkarım. Onlar yanımda olursa çok korkmam.

G:5 Erkek (35), Gece tek başıma çıkıyorum. Köpek saldırısından korkuyorum. Bıçaklanmaktan yada başıma bir şey gelmesinden korkuyorum.

G:6 Kadın (18), Gece tek başıma çıkmıyorum ailem izin vermiyor. Başıma bir şey gelir korkusu yaşıyorum. Ailemde bu korkuyu yaşıyor. Mutlaka birileri ile çıkıyorum

G:8 Kadın (29), Gündüzleri tek çıkabiliyorum ama geceleri tek başıma çıkmıyorum. Akşamüstü 4-5ten sonra tek başıma dışarı çıkmıyorum. Geceleri tek başıma çıkmaktan çok korkuyorum. Erkeklerden, insanlardan ve köpeklerden çok korkuyorum. Bir de laf çıkmasından çok korkuyorum bunun gelini bunun kızı bu saatte dışarıdaydı acaba ne işi vardı ne diye çıkmıştı diye laf ederler ondan çok korkuyorum.

G:15 Kadın (20), Gündüzleri çıkarım ama geceleri asla tek çıkmam. Mutlaka erkek kardeşim yanımda olur yani bir erkek mutlaka olur. Korkarım özellikle erkeklerden korkarım. Erkeklerin gücüne güvenmesi güçleri sayesinde kadınlara saldırımları beni çok korkutuyor başıma gelmesinden çok korkuyorum. O yüzden çıkmam eğer çıkacak olursam da erkek kardeşim yanımda olur. Özapl'ta çok sayıda tecavüz olayları var.

G:19 Kadın (18), Gece tek başıma dışarı çıkmam hem kültürel olarak ayıplanıyor hem de ailelerimiz izin vermez. Başımıza bir şey gelir diye korkuyorlar biz de haliyle korkuyoruz.

Bu ifadelerin cinsiyet temelli şiddet ve güvenlik sorunlarına dikkat çektiği görülmektedir. Kadınların günlük yaşamlarında daha fazla güvende hissetmeleri ve şiddetten korunmaları için toplumsal ve yasal önlemlerin önemli olduğunun fark edilmesi gerekir.

Korunmak İçin yapılanlar?

Yardım talebi konusunda ise katılımcıların çoğunluğunun (19 kişi), mecbur kaldıklarında yakın tanıdıkları birinden veya yabancı birinden yardım talep ettiklerini/edebileceklerini de ortaya koymaktadır. Bu durum, kişilerin yardım alabilecekleri bir destek ağına sahip olma isteğini de göstermektedir. Ancak bu veriler aynı zamanda insanların kendilerini güvende hissetmedikleri veya acil bir durumla karşılaştıklarında yardım talep edebilecekleri bir güvenlik ağına sahip olmalarının önemini de vurgulamaktadır. Toplumda güvenli alanlar ve güvenilen kişilerle iletişim kurma imkanlarının olması, yardım taleplerinin etkili bir şekilde karşılanabilmesi için kritik bir rol oynamaktadır. Sonuç olarak, yardım talebi konusundaki bu istek, toplumun dayanışma ve yardımlaşma değerlerinin önemini de ortaya koymaktadır.

Korunma yöntemleri konusunda ise katılımcıların büyük bir kısmının (19 kişi) herhangi bir korunma aleti taşımadığı, ancak 3 kişinin korunmak için farklı aletler taşıdıklarını söyledikleri tespit edilmiştir.

Hangi mekanların katılımcılara korkutucu geldiği sorulduğunda, mekanlarla ilgili duygusal tepki ve korkularının, sosyal ve psikolojik faktörlerin bir kombinasyonu olduğunu söylemek mümkün. Katılımcıların görüşme verilerinin, mekanların insanlar üzerindeki etkilerini tartışan literatüre uyumlu olduğu görülmektedir. Fikir vermesi açısından birkaç görüşme verisi aşağıda verilmiştir:

G:1 Erkek (53), Geçtiğim bazı yollardan korkuyorum. Mesela aşağı taraftan geceleri asla oradan geçmem orda alkollü insanlar var madde kullanan insanlar var onlardan gelecek zarardan korkuyorum. Her an bana saldırabilirler korkusu var içimde. Lamba olmayan sokaklardan asla geçmem korkuyorum.

G:3 Kadın (17), Gözden uzak yerler, ışısız sokaklar, köpeklerin olduğu yerlerde yalnız yürüyünce korkarım, geçmem o yerlerden korkarım. Biri çıkacak bana zarar verecek düşüncesi oluşuyor bende. Sürekli kavgaların olduğu yerlerden, mekanlardan çok korkarım oraya gidemem tek başıma hiç gidemem. Akrabaların iç içe olduğu birbirlerine bağlı aileler var ve onlar herkese herşeyi yaparım kafasındadırlar.

G:5 Erkek (35), Mekânlar beni çok nadir korkutuyor. Belli başlı yerlerden korkuyorum. Hiç kimsenin geçmediği تنها sokaklar, yerler, genelde balicilerin ayyaşların olduğu yerler beni çok korkutuyor. Orada birine denk gelsen ve başına bir şey gelse yapabileceğin hiçbir şey yok. Kafaları yerinde olmuyor ne yaptıklarını bilmiyorlar.

G:6 Kadın (18), Tenha sokaklardan geçmiyorum. Hiç geçmem. Korkarım.

G:7 Kadın (18), Tenha yerler kimsenin olmadığı yerler, ışısız sokaklar inşaatın olduğu yerler ve bu yerlerde karşı cinsle karşılaşma beni korkutuyor.

G:9 Kadın (34), Tanımadığım caddelerden geçmek beni korkutur. Bir sarhoş önüme çıkabilir ya da bana zarar verecek biri çıkabilir تنها ışıkların olmadığı sokaklar, bar ve meyhanelerin olduğu sokaklardan geçmem taciz ve tecavüze uğramaktan korkarım. İster istemez insan korkuyor başıma bir şey gelir diye. Her kadının korkusu bence.

G:12 Erkek (40), Tenha tehlikeli sokaklardan geçmem. Bana zarar geleceğini düşündüğüm yerlerden geçmem.

G:14 Kadın (24), Barların olduğu sokaklar, sarhoşların olduğu mekanlar, kırık dökük evler, ışık olmayan sokaklardan geçmekten korkarım. Biri takip eder biri tecavüz eder diye çok korkuyorum.

Psikolojik ve sosyolojik araştırmalar, mekanların insanların davranışları, duygusal tepkileri ve algıları üzerinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Bu nedenle, insanların mekanlarla olan ilişkisi ve mekân algısı üzerine yapılan çalışmalar, korku ve güvenlik duygularının daha iyi anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Fırat (2023:1480-1483)'a göre, korkunun mekanlarla ilişkilendirilmesi, insanların çevrelerine yönelik algıları ve bu algıların oluşturduğu duygusal tepkilerle ilgilidir. Tanıdık mekânlar, insanların kendilerini güvende hissetmelerine ve dolayısıyla korkmamalarına neden olmaktadır. Tanımadıkları mekânlar ise bilinmezlik ve belirsizlik duygularını artırabilmekte, bu da korku hissini tetikleyebilmektedir. Sarhoş ve tinercilerin bulunduğu mekanlar, güvensizlik ve tehlike algısı yaratırken, insanların kişisel güvenliklerini tehlikede hissetmelerine de neden olabilmektedir. Canlı, kalabalık ve ışıklı alanlar, genellikle güvenlik hissini artırırken, insanların kendilerini daha rahat ve güvende hissetmelerine katkıda bulunmaktadır. Katılımcıların sessiz, تنها ve ışısız sokaklar gibi

mekarlardan korkmaları, mekan algısıyla doğrudan ilişkilidir. Bu tür mekanlar, insanların kendilerini savunmasız hissetmelerine neden olabilir ve bu da korku duygusunu tetiklemektedir.

Katılımcılara medya platformlarında çıkan haberlerin kendilerini etkileyip etkilemediği sorulduğunda 5 kişi, kendilerini olumsuz yönde etkilememesi için haberleri izlemediğini belirtmiştir. Görüşme grubundaki 17 kişi ise haberlerden çok korktuğunu ve bu haberlerin kendilerini ya da ailelerini etkilemesinden endişe duyduğunu belirtmiştir. Aşağıda ifadeleri verilmiş olan görüşmeci de bu duruma dikkat çekmektedir:

G:19 Kadın (18), Medya haberlerini izlemiyorum. Psikolojik olarak etkileniyorum. Mesela ben üniversiteye hazırlanıyorum üniversiteye gidersem acaba başıma gelir mi diye korkuyorum. Ben de bunlardan biri olur muyum diye korkuyorum.

Bu bağlamda birçok kişi, bu olumsuz etkilerden kaçınmak için haberleri izlemeyi bırakmayı tercih ettiklerini, haberleri kapatmanın korku ve endişeyi azaltmaya yardımcı olduğuna inandığına vurgu yapmıştır. Ayrıca, haberlerden etkilenen kişiler, ailelerini daha iyi koruma amacıyla, aile üyelerinin güvenliği ve refahını sağlamak için çaba harcadıkları öğrenilmiştir. Öztürk (2015:259)'ün de belirttiği gibi, medya platformlarında çıkan haberler, kişilerin duygusal ve psikolojik sağlığı üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilmektedir. Bu nedenle görüşmeciler, haberleri izlemeyi bırakma veya izlerken dikkatli olma gibi kişisel önlemler almanın, olumsuz etkileri azaltmada yardımcı olabildiğine inandıklarına vurgu yapmaktadırlar.

SONUÇ

Günümüz toplumları, suç korkusu gibi birçok farklı sosyal sorunla karşı karşıya kalmaktadırlar. Herhangi bir suçun mağduru olma korkusunu ifade eden suç korkusu, son dönemde bireylerin yaşamlarını etkileyebilecek seviyelere ulaşmış bulunmaktadır. Suça maruz kalma korkusu, bireylerin yaşadığı çevre, deneyim ve algılarına bağlı olarak değişkenlik gösterebilen karmaşık ve duygusal bir tepkidir. Bu korku, birçok farklı faktörden etkilenebildiği gibi bireylerin günlük yaşamlarını, hareket özgürlüklerini ve sosyal etkileşimlerini aynı zamanda da toplumun genel güvenlik algısını ve suçla mücadele stratejilerini etkileyebilmektedir.

Bireylerin suça maruz kalma korkusu genellikle kişisel deneyimlerine ve algılarına dayanmaktadır. Geçmişte suç eylemine maruz kalan veya suç mağduru olan bireyler, daha yüksek bir suça maruz kalma korkusu yaşamaktadırlar. Ayrıca, bireylerin suça ilişkin duyarlılıkları da bu korkunun derecesini etkileyebilmektedir.

Bireylerin suça maruz kalma korkularını etkileyen bir başka faktör de yaşadıkları fiziksel çevredir. Yüksek suç oranlarına sahip bölgelerde yaşayan, mahalle güvenliğinden emin olmayanlar, daha yüksek bir korku seviyesine sahip olmaktadır.

Araştırma verilerine dayanarak medya haberlerinin de suça maruz kalma korkusunu artırabilmekte şiddet, soygun ve diğer suç olaylarının medyada sıkça yer alması, insanların suça karşı daha duyarlı hale gelmelerine neden olabilmektedir. Medya haberlerinin suçun kurbanı olan kişileri tekrar tekrar vurgulamaları da korkuyu artıran etmenlerin başında gelmektedir.

Bir ülkenin veya şehrin suçla mücadele politikaları, suça maruz kalma korkusunu etkileyebilmekte, polis hizmetlerinin etkinliği, cezai yaptırımların caydırıcılığı ve toplumun güvenlik algısı, bu korkunun yönetiminde önemli rol oynamaktadır. Ayrıca, bireyler, suça maruz kalma korkusunu azaltmak için kendi kişisel güvenlik önlemlerini almayı da önemseyerek bu yönde girişimlerde bulunmaktadır.

Dolayısıyla, suça maruz kalma korkusu, çok sayıda faktörün birleşimiyle şekillenen karmaşık bir olgudur. Bu korku, bireylerin günlük yaşam ve davranışları üzerinde önemli etkilere sahip olabilmektedir. Bu nedenle, suça maruz kalma korkusunu anlamak ve yönetmek hem bireyler hem de toplumlar için önem arz etmektedir.

Suçta maruz kalma korkusu, bireylerin suçun kurbanı olma olasılığına dair algılarına dayalı olarak şekillendiği için bu algılar, bireylerin yaşadıkları toplumun suç politikaları, adalet sistemi ve polis hizmetleri gibi faktörlerden etkilenmektedir. Suça maruz kalma korkusu, insanların çevrelerindeki suç oranlarına, suç türlerine ve kişisel deneyimlerine bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Araştırmalar, yüksek suç oranlarının olduğu bölgelerde yaşayan bireylerin daha yüksek bir suça maruz kalma korkusu yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Bu korku, günlük yaşamın bir parçası haline gelebilmekte, insanların dışarıda dolaşma, gece saatlerinde dışarı çıkma ve yabancılarla etkileşim kurma gibi aktivitelerini kısıtlayabilmektedir.

Yüksek suça maruz kalma korkusu, insanların sosyal izolasyon ve toplumsal ayrımcılıktan kaçınma eğilimlerini artırabilmekte, bu da toplum içindeki dayanışma ve güven duygusunu olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Ayrıca, suça maruz kalma korkusu, anksiyete, depresyon kronik stres gibi psikolojik sağlık sorunlarına yol açabilmekte bu da bireyler arasındaki sosyal ilişkileri etkileyebilmektedir. İnsanlar kendilerini güvende hissetmedikleri bir ortamda diğer insanlara karşı daha fazla güvensizlikle yaklaşabilmektedirler. Bu da toplumsal ilişkilerin zayıflamasına ve toplum içindeki dayanışmanın azalmasına yol açmaktadır.

Suçta maruz kalma korkusuyla başa çıkmak için sorumlu birimlerin güvenlik önlemleri, eğitim ve farkındalık kampanyaları gibi çeşitli ve bölgenin özelliklerine bağlı farklı stratejileri uygulamaları gerekir. Suçun önlenmesi ve suç oranlarının düşürülmesi, bu korkunun azaltılmasında önemli katkı sağlayabilir. Ancak sadece yetkililerin önlem alması yetmez bireylerin de kişisel güvenliklerini artırmak için risk yönetimi ve kişisel güvenlik önlemleri hakkında bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Bu noktada toplumsal dayanışmanın artırılmasının önemini de göz ardı etmemek gerekir.

KAYNAKÇA

- Aliağaoğlu, A. ve Abdullah, U. (2021). Kentlerde Suç Ve Suça İten Sebepler, Suçla İlgili Teorik Çalışmalar. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 26(45), 37-54.
- Archer, R. (2014). *Examining the Relationship Between Fear of Crime, Self-protective Behavior, and Situational Crime Among College Students*, (Doctoral dissertation, Florida Atlantic University).
- Ataç, E. ve Gürbüz, D. (2009). Kentsel Mekânda Gelişen Suça Müdahale Etmede Disiplinler Arası Güvenlik Politikaları (Interdisciplinary Security Policies to Respond Crime in Urban Areas). *Polis Bilimleri Dergisi*, 11(1), 25-46.
- Bal, H. (2008). *Hukuk Sosyolojisi* (2. Baskı). Isparta: Fakülte Kitabevi Yayınları.
- Burkay, S. (2008). Teorik Çerçeve ve Suç. *ETHOS: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar*, 2(4), 1-15.
- Covington, J. and Taylor, R. B. (1991). Fear of crime in urban residential neighborhoods: Implications of between-and within-neighborhood sources for current models. *The Sociological Quarterly*, 32(2), 231-249.
- Çardak, B. (2012). Kadınların Suç Korkuları Üzerine Nitel Bir Çalışma, *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 1(1), 23-45.

- Çelik, F. ve Mirza, E. (2020). Öğrencilerin Selçuk Üniversitesi, Alaeddin Keykubad Kampüsü'ne Yönelik Suç Korkusu, *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 10(22), 1-21.
- Durkheim, E. (1994). *Sosyolojik Metodun Kuralları*, (Çeviren, AYTEKİN, E.) İstanbul: Sosyal Yayınları.
- Dönmezer, S. (1994). *Kriminoloji*. (1.Basım), İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Elmastaş, N. and Yılmaz, S. (2015). Van İlinde Göçler, *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume* 10(10), 403-428.
- Ferraro, K. F. (1995). *Fear of Crime: Interpreting Victimization Risk*, Albany: State University of New York Press.
- Fırat, M. (2023). Suç Korkusu ve Mekân İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme, (Editör) Sarıbaş, S. Akkuş, T.: *Sosyal, İnsan Ve İdari Bilimlerde Yenilikçi Çalışmalar*, (ss.1471-1488). İzmir: Duvar Yayınları.
- İçli, Tülin G. (2021). *Kriminoloji*. (11. Basım), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Jackson, J. (2006). Introducing Fear of Crime to Risk Research. *Risk Analysis*, 26: 253–264.
- Karakuş, Ö. (2013). Suç Korkusunun Sosyolojik Belirleyenleri: Sosyal Sermaye mi? Sosyal Kontrol mü? *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 1-19.
- Karasu, M. A. (2018). Suç korkusu, göç ve Suriyeli sığınmacılar: Şanlıurfa örneği. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 1(3), 332-347.
- Kaypak, Ş. (2014). Toplumsal cinsiyet bakış açısından kente bakmak. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 344-357.
- Kızmaz, Z. (2005). Sosyolojik Suç Kuramlarının Suç Olgusunu Açıklama Potansiyelleri Üzerine Bir Değerlendirme. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(2), 149-174.
- Onur, D. (2015). Gündelik Hayat Sosyolojisi Açısından Suç ve Suç Korkusu. (Editör) Solak, A. ve Solak, Ö. *Hegem Yayınları: Bilimsel ve Popüler Eserler Dizisi*. Ankara: Hegem Yayınları.
- Öztürk, M. (2015). Medya ve Suç Korkusu Arasındaki İlişki. *International Journal of Social Science*, 36(6), 251-263.
- Öztürk, M. (2016). Düzensizlik Ve Toplumsal Kaygı Teorileri Bağlamında Suç Korkusunun İncelenmesi: Mersin Örneği, *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 40(1), 281-291.
- Öztürk, M. ve Yıldız, M. (2017). Yaşam Doyumu ve Suç Korkusu Arasındaki İlişki (Mersin Örneği). *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 1-30.
- Parker, K.D. and Ray, M.C. (1990), Fear of Crime: An Assessment of Related Factors, *Sociological Spectrum*, 10/1: 29–40.
- Polat, A. (2022). Nitel araştırmalarda yarı-yapılandırılmış görüşme soruları: Soru form ve türleri, nitelikler ve sıralama. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 161-182.
- Sutherland, E. H. and Cressey, D. R. (1974). *Criminology*, Philadelphia and London: J. B. Lippincott Company.
- Stafford, M.C. and Galle, O.R. (1984). Victimization Rates, Exposure to Risk, and Fear of Crime, *Criminology*, 22(2): 173–85.
- Şenol, D. ve Gülver, Ö. (2020). Kadın ve Erkeklerde Suç Korkusuna Nitel Araştırma ile Sosyolojik Bir Bakış. *Kriz Dergisi*, 28(2), 101-123.

Şenol, D. ve Gülver, Ö. (2020). Suçun Sosyal Psikolojik Maliyeti: Suç Korkusu Ve Suç Korkusuna Neden Olan Faktörler. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 5, 25-41.

Truman, J. L. (2005). *Fear of Crime and Perceived Risk of Victimization Among College Student* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), B.A. University of Central Florida.

Yazgan, Ü.Ç. (2019). *Suç Sosyolojisi*. (Editör) Güllüpnar, F. Anadolu Üniversitesi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Yıldırım, A. (2014). Sosyo-Kültürel Yapı ve Suç Olgusu Arasındaki İlişki: Malatya Örneği, *KMÜ Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 16 (Özel Sayı 1): 1-7, 2147 – 7833.